

3A - Kringlooplandbouw: agro-ecologie in Nederland

Workshop: Agro-ecologie
Moderator: Frank Verhoeven (Boerenverstand)
Sprekers: Marije Klever (melkveehouder De Meern), Dictus Hoeksma (melkveehouder Noardlike Fryske Wâlden)

Verslag

Kringlooplandbouw is gebaseerd op natuurlijke kringlopen en hergebruik van grondstoffen. Dit houdt bodem en dier gezond en maakt de boer onafhankelijker van externe middelen. Het is een Nederlandse vorm van agro-ecologie.

Frank Verhoeven trapte het onderwerp af met een uiteenzetting van kringlooplandbouw, het bodem-plant-dier systeem. Het gedachtegoed wat langzaam maar zeker een belangrijk onderdeel is geworden van duurzaamheidsprogramma's van nagenoeg alle melkfabrieken in Nederland. De overheden knippen de duurzaamheidsproblemen (vermindering uitstoot NH₃, NO₃, P, CO₂, verminderen footprint, verhogen biodiversiteit) nog altijd op in delen, terwijl de oplossing in de samenhang zit: betere mest maken die beter aansluit bij de bodem, beter bodembeheer, grasland niet scheuren, kruidenrijke graslanden die weer completer voer voor de koe zijn enzoverder.

Dictus Hoeksma, melkveehouder in de Friese Wouden schetste zijn bedrijf: 77ha, 110 melkkoeien, 7500 kg melk/koe met 4,5% vet en 3,65% eiwit. Boeren in een kleinschalig coulissen landschap met 12 km elzensingel en 2 km dykswallen. Kleine perceeltjes, zandgrond, met veel biodiversiteit in het grasland en in de houtwallen. Hij liet zien dat zijn vader ontdekte dat ondanks een halvering van de kunstmestgift de opbrengsten gelijk bleven. De oplossing zat in een betere kwaliteit drijfmest: meer C en minder N en deze mest breedwerpig bovengronds aanwenden. Kleine giften drijfmest per keer en meer aandacht voor oud grasland met veel bodemleven. Bodemmetingen op hun bedrijf laten zien dat nitraatgehaltes al jaren ruim onder de norm zitten.

Dictus liet zien dat de bedrijfsvoering meer invloed op de bodem en de milieuverliezen hebben dan het simpel toepassen van generieke regels welke de overheid oplegt. Hij pleit voor er voor de boeren te stimuleren te werken aan een biologisch evenwicht in de bodem en bedrijfsvoering. De bodem is de spil in de kringloop. Bovendien levert een gezonde bodem gezonde producten en die gezonde producten verdienen ook een hogere prijs!

Melkveehouder Marije Klever uit het Utrechtse De Meern vertelde kort over haar verbreed melkveebedrijf. Met succes vindt ze nieuwe inkomsten vanuit de stad, bijvoorbeeld met haar maisdoolhof. Marije heeft zelf onderzoek gedaan naar bedrijfstijlen onder melkveehouders. Daaruit bleek dat hoe stijlspecifieker boeren boeren, hoe succesvoller ze zijn. Iedere stijl heeft zijn eigen talent, de koeien boeren heeft de focus op de koeien. De schaalvergroter op kwantiteit en groei. De kostenbespaarder op het in de handhouden van de kosten. En tot slot de arbeidsbespaarder in die zijn of haar bedrijf rond zet met zo min mogelijk arbeid. Ze legde uit hoe bepaalde boeren steeds kwetsbaar zijn geworden voor melkprijschommelingen door hogere inputs en hogere kosten, terwijl anderen juist een strategie volgde om minder kwetsbaar te worden voor bijvoorbeeld wisselende voerprijzen.

Uitkomsten

1. De overheid zou meer moeten doen om de bodem in het (milieu/duurzaamheids) beleid centraal te stellen en boeren maximaal ruimte moeten geven om bodemvriendelijk te kunnen boeren. Bijvoorbeeld door meer keuzevrijheid te laten in de manier van mest uitrijden.

2. Het is lastig om kringlooplandbouw verder te brengen omdat de agro-industrie er commercieel gezien minder aan kan verdienen, toch is de hoop gevestigd op de melkfabrieken die het nu nadrukkelijk opnemen in hun duurzaamheidsprogramma's
3. Vanuit de agro-ecologie wordt soms te eenzijdig de stijl van de lage-kostenboer gepromoot als de meest duurzame. Er moet ook meer begrip komen voor de andere bedrijfsstijlen (de fokker, de koeienboer, de groeier) die zeker ook duurzame prestaties kunnen realiseren al is dit op verschillende vlakken.

Meer informatie

- Website Noordelijke Friese Wouden, www.noardlikefryskewalden.nl
- Website Boerendoolhof, www.boerendoolhof.nl/demeern
- Website Boerenverstand www.boerenverstand.nl
- Website Mijn Bodemconditie, www.mijnbodemconditie.nl
- Website Mijn Rantsoenwijzer, www.mijnrantsoenwijzer.nl
- Website Mijn KringloopWijzer, www.mijnkringloopwijzer.nl
- Website Water over mest, www.waterovermest.nl
- Website Kringlooplandbouw (binnenkort beschikbaar), www.kringlooplandbouw.nl